

| Alg. 322

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z projektami ustawy zmieniających niektóre postanowienia ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866. Nr. 28. dz. u. kr. w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 16. kwietnia 1896. Nr. 25. dz. u. kr. dotyczące kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież dostarczania przyrządów i sprzętów kościelnych.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedłożył w dwu sprawozdaniach a mianowicie z daty Lwów dnia 18. sierpnia 1904 i z daty Lwów 30. września 1904 dwa projekta ustaw zmieniających postanowienia ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866. Nr. 28 dz. u. kr. w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 16. kwietnia 1896. Nr. 25. dz. u. kr. dotyczące kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, dostarczania przyrządów i sprzętów kościelnych, oraz pokrywania wydatków połączonych z odprawianiem liturgii i utrzymaniem sług kościelnych.

Otóż Komisya prawnicza nie chcąc mnożyć nowych ustaw zmieniających jedną i tę samą ustawę, uważa za odpowiednie, aby objąć obydwu projekta ustawy jedną ustawą, którą poniżej / . załącza i dla tej przyczyny przedkłada niniejszem jedno sprawozdanie co do obydwu sprawozdań Wydziału krajowego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 18. sierpnia 1904 dotyczy projektu ustawy zmieniającej postanowienie §. 12. ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25. Dz. u. kr., którym unormowano wysokość kwoty ryczałtowej, jaką paroch ma otrzymywać od parafian na pokrycie wydatków połączonych z odprawianiem liturgii i utrzymywaniem sług kościelnych. Wydział krajowy przystąpił do ułożenia tego projektu wskutek uchwały Wysokiego S-jmu z dnia 18. września 1903., którą polecono Wydziałowi krajowemu, aby wniósł nowelę do ustawy z 16. kwietnia 1896, zmieniającą brzmienie §. 12. tejże ustawy w tym kierunku, aby tamże było postanowionem, jak wysokie ma być roczne utrzymanie sług kościelnych i żeby ryczałt w tym paragrafie ustanowiony, był podwyższonym.

Wedle projektu ustawy przez Wydział krajowy przedłożonego miałyby paroch otrzymać od parafian na pokrycie wydatków połączonych z odprawianiem liturgii i utrzymaniem sług kościelnych, o ile wydatki te nie dadzą się pokryć ze źródeł oznaczonych w §. 1. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866. Nr. 38. dz. u. p i w §. 2. ustawy z dnia 16. kwietnia 1896. Nr. 25. dz. u. kr., kwotą ryczałtową, która łącznie z pokryciem wykazanem w powołanych postanowieniach, nie może przenosić rocznie kwoty 400 K. i że ta kwota służyć ma w pierwszym rzędzie na uzupełnienie wynagrodzenia organisty a względnie dyaka do minimalnej kwoty 200 K. rocznie, ewentualnie na całkowite pokrycie tego wynagrodzenia, jeśliby oni we wspomnianych właśnie innych źródłach nawet częściowego pokrycia nie mieli.

Projekt ten zakomunikowano wszystkim Konsystorzom w kraju, z prośbą o objawienie swego zdania, lecz żadna z odpowiedzi nie jest stanowczo dla projektu przychylną; przeważna opinia Konsystorzów oświadczyła się za tem, aby sprawą utrzymania organistów i dyaków oddzielić od wydatków liturgicznych i na utrzymanie innych służb kościelnych i wyłączyć ten wydatek wyraźnie z ryczałtu w §. 12. ustanowionego. Wydział Towarzystwa wzajemnej pomocy dyaków cerkiewnych gr. kat. dyecezyi Stanisławowskiej, krajowy Komitet organistów i inne Komitety dyaków i organistów żądają w rozlicznych petycyach zupełnego uregulowania ich położenia, ustalenia pensyi w wyższej kwocie i ściąganie przyznanych należności w ten sam sposób, jak podatki państwowe. Wydział krajowy przedkładając niniejszy projekt ustawy, zastrzega się, iż spełnia tylko wyraźne polecenie Wysokiego Sejmu, lecz nie zmienił swego przekonania wyłączonego w sprawozdaniu z czynności za czas od 15. listopada 1899. do 31. grudnia 1900. (Dep. II. str. 37.). W sprawozdaniu tem odradza Wydział z zasadniczych względów, aby Wysoki Sejm w drodze ustawodawczej oznaczył wysokość wynagrodzenia dyaków i organistów, które powinno się stosować do rozmiarów pracy i być zależnem od dobrowolnej umowy interesowanych.

Rozpoznawszy projekt ustawy Wydziału krajowego, jest Komisya zdania, iż skoro dziś obowiązująca ustawa konkurencyjna nie uznaje organistów i dyaków jako funkcyjaryuszów kościoła, względnie cerkwi, a tylko ogółem normuje wynagrodzenie dla służb kościoła, a nadto, gdy stosunek parocha do organisty względnie dyaka, jest stosunkiem prywatno-prawnym, a Sejm jako taki, nie ma kompetencyi do unormowania stosunku prywatno-prawnego, przeto nie można wprowadzić do noweli ustawy konkurencyjnej organistów i dyaków w charakterze funkcyjaryuszów kościoła względnie cerkwi i nie można tem samem unormować dla nich ustawicznie wysokości wynagrodzenia.

Natomiast chcąc umożliwić parochom spełnienie słusznych wymagań organistów i dyaków, przedkłada Komisya prawnicza Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia tylko pierwszą część projektowanej ustawy, którą kwota ryczałtowa na pokrycie potrzeb połączonych z odprawianiem liturgii i utrzymaniem służb kościelnych przez parafian parochowi uiszczana, z kwoty dotychczasowej 200 K do kwoty 400 K się podwyższa.

W ten sposób będzie zadosyćczynionem potrzebie organistów i dyaków, gdyż nie ulega wątpliwości, iż tak duszpasterstwo, jak i ordynaryaty wpłyną na to, aby służby kościelne, jakoto organisci i dyacy z podwyższonego ryczałtu wynagrodzeni zostali.

Załatwiając drugie sprawozdanie Wydziału krajowego dotyczące projektu noweli ograniczającej konkurencyę parafian kościoła filialnego na rzecz kościoła macierzystego, Komisya prawnicza godzi się w zasadzie na przedłożony projekt ustawy, wprowadzając jedynie zmiany stylistyczne uchylające, zachodzące wątpliwości w odnośnych postanowieniach.

Komisya wnosi nadto na częściową zmianę projektowanej treści §. 13. o tyle, iż proponuje, aby filialiści z reguły nie brali udziału w wyborze Komitetu kościoła macierzystego, oprócz wypadku, gdyby wydatki miały obciążać również parafian kościołów filialnych. W myśl zmiany powyższej miałby Komitet parafialny trzech członków z wyboru parafian kościoła macierzystego i jednego członka wybranego przez parafian filialnych, który będzie brać udział w obradach komitetu w wypadkach wyżej określonych.

Na podstawie naprowadzonych uwag wnosi Komisya prawnicza:

Wysoki Sejm zechce uchwalić załączony % projekt ustawy.

Przez załatwienie powyższych sprawozdań Wydziału krajowego zostają również załatwione petycye l. 328, 424, 430, 829, 1012, 1061, 1189, 1540, 1665, 1691, 1757, 1781, 1810 i 1815.

Przewodniczący :

Dr. Wł. Czaykowski.

Sprawozdawca :

Schätzel.

USTAWA

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą zmienia się niektóre postanowienia ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 28, o pokrywaniu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież dostarczenia przyrządów i sprzętów kościelnych, w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25, Dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§.: 9., 9 a), 10., 12., 13. i 13 a) ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 28, o pokrywaniu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież dostarczenia przyrządów i sprzętów kościelnych, w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 Dz. u. kr. zostają niniejszem uchylone, a natomiast obowiązować będzie następujące postanowienie:

§. 9.

Jeżeli w okręgu parafialnym znajduje się poza obrębem gminy, w której jest macierzysty kościół parafialny, — kościół filialny, uznany jako taki przez państwową administrację wyznaniową w porozumieniu z wyższą Władzą kościelną i utrzymywany przez należących do niego parafian, — natenczas nie są obowiązani ci ostatni do konkurencyi na rzecz macierzystego kościoła parafialnego.

Umowy określające i regulujące dotychczasowy obowiązek tracą moc obowiązującą z chwilą wejścia w życie tej ustawy, lecz na przyszłość może być obowiązek parafian kościoła filialnego w drodze umowy uregulowany.

Do pokrycia wydatków na mieszkalne i gospodarcze budynki parafii macierzystej mają oni przyczyniać się w równej mierze, jak reszta parafian okręgu parafialnego, są jednak wolni od tego obowiązku, jeżeli budynki takie dla duchownego przy ich kościele filialnym ustanowionego, z własnych funduszków utrzymują.

§. 10.

Kościóły filialne w okręgu parafialnym, oraz budynki mieszkalne i gospodarcze dla duchownych, przy tych kościołach ustanowionych, mają, o ile nie istnieją inne prawne zobowiązania — stawiać i utrzymywać parafianie, należący do filialnego okręgu parafialnego, przy pomocy rozporządzalnego majątku

kościelnego, a ewentualnie i datku patrona, jeśli kościół filialny ma osobnego patrona.

Datki konkurencyjne rozdziela się stosownie do postanowień §§. 8., 8 a), 8 b), 8 c), 8 d) i 8 e) ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Dz. u. kr. Nr. 25 i niniejszej ustawy, tudzież w myśl postanowień ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Nr. 28 Dz. u. kr. i z dnia 15. listopada 1888 Nr. 96 Dz. u. kr. w stosunku do podatków bezpośrednich, opłacanych przez tych parafian w filialnym okręgu parafialnym.

Osoby fizyczne i prawne (Skarb państwa, fundusz publiczny, gmina), tudzież spółki i stowarzyszenia w §. 8. ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 Dz. u. kr. pod poz. 2. i 3. wymienione, wolne są od obowiązku konkurencyi na rzecz filialnych kościołów i budynków, położonych w okręgu parafii macierzystej.

§. 12.

Wydatki na pokrycie potrzeb z odprawianiem liturgii połączonych jakoteż wydatki na utrzymanie sług kościelnych, należy pokrywać przedewszystkiem ze źródeł oznaczonych w §. 1. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Nr. 28 Dz. u. kr. i w §. 2. ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 Dz. u. kr.

O ile wydatki te nie dadzą się pokryć z tych źródeł, otrzyma paroch, a względnie duchowny sprawujący duszpasterstwo na pokrycie tych kosztów od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem wskazanem w powołanych postanowieniach nie może przenosić rocznie kwoty 400 K.

Rozłożenie na parafian następuje w myśl postanowień ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 Dz. u. kr. w stosunku do opłacanej należności podatków bezpośrednich.

§. 13.

Dla załatwiania spraw tyczących się budowania nowych i utrzymywania istniejących budynków kościelnych, jakoteż dla załatwiania spraw konkurencyjnych ustanawia się w każdej parafii Komitet złożony z pięciu członków. Stałymi członkami tego Komitetu są: paroch kościoła parafialnego i patron kościoła, o ile ma prawo prezenty parocha lub jego zastępca. Jeżeli kościół parafialny ma dwu patronów, wtedy ci kolejno co lat trzy są stałymi członkami Komitetu. Jeżeli jest więcej jak dwu patronów, to wybierają z pośród siebie jednego na członka Komitetu na lat dwa. Resztę członków Komitetu, to jest trzech, a jeżeli patron nie wykonywa prawa prezenty parocha, czterech członków wybierają strony konkurencyjne na lat sześć. W wyborze tym parafianie kościoła filialnego udziału nie biorą. Jeżeli jednak parafianie kościoła filialnego są obowiązani do konkurencyi na rzecz parafii macierzystej, to mają prawo wybrać do tego Komitetu jednego członka, który może uczestniczyć w obradach i uchwałach Komitetu, natenczas gdy chodzi o wydatki obciążające także parafian kościołów filialnych.

Wybory do Komitetu przygotowuje i zarządza je władza polityczna I. instancyi. Wybór ma być dokonany w miejscu, gdzie się znajduje kościół macierzysty przy analogicznem zastosowaniu postanowień ordynacyi wyborczej gminy, wszelako bez tworzenia kół wyborczych. Wyborami kieruje Komisya wyborcza, która składa się z trzech członków wybranych przez obecnych wyborców ze swego grona pod przewodnictwem najstarszego wiekiem.

Uprawnionym do wyboru i obieralnymi są ci katolicy dotyczącego obrządku obowiązani do konkurencyi, którzy są

według ordynacji wyborczej gminnej uprawnieni do wyboru i obieralni. Przy wyborze rozstrzyga absolutna większość głosów uprawnionych, uczestniczących w wyborze.

Gdyby przy pierwszym i drugim głosowaniu nie uzyskano absolutnej większości głosów, należy tych uważać za wybranych, którzy przy drugim głosowaniu otrzymali największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga los, który wyciągnąć ma przewodniczący Komisji wyborczej. Wynik wyboru ma być bezzwłocznie podany do wiadomości politycznej władzy powiatowej.

W razie ubytku wybranych członków komitetu w ciągu sześćdziesięciu lat należy zarządzić nowy wybór na resztę tego okresu.

Członkowie Komitetu pełnią swoje obowiązki bezpłatnie i tylko połączone z tą czynnością wydatki w gotówce mają im być zwrócone.

§. 13 a).

Tak samo ma być dla każdego, w okręgu parafialnym istniejącego, przez przynależnych parafian utrzymywanego kościoła filialnego (§§. 9. i 10. niniejszej ustawy) utworzony filialny komitet parafialny, złożony z pięciu członków.

Do tego filialnego komitetu parafialnego, który ma być ustanowiony na lat sześć, należy jako stały członek każdorazowy do sprawowania duszpastertwa w okręgu filialnym ustanowiony duchowny, względnie w braku tegoż paroch macierzystego kościoła parafialnego i patron kościoła filialnego. Z pozostałych trzech członków komitetu, a względnie jeżeli kościół filialny nie ma patrona, czterech członków mają wybrać obowiązani do konkurencji parafianie okręgu filialnego przy zastosowaniu §. 13. niniejszej ustawy.

Filialny Komitet parafialny ma pod względem stawiania i utrzymywania kościoła filialnego i filialnych budynków mieszkalnych i gospodarczych ten sam zakres działania, jak Komitet parafialny kościoła macierzystego i parafii.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświecenia.
